

Fecr Yayınları: 603

ANLAM DAN YORUMA KUR'AN

Prof. Dr. Ali KARATAŞ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Kasım 2022

ISBN: 978-625-8304-51-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

ANLAM DAN YORUMA KUR'AN

Prof. Dr. Ali KARATAŞ

Ankara 2022

Prof. Dr. Ali KARATAŞ

Amasya'nın Gümüşhacıköy ilçesinde doğdu (1977). İlk ve orta öğrenimini Gümüşhacıköy'de tamamladı (1994). On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu (1999). On yılı aşkın bir süre Diyarbakır ve Sakarya'da Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmen olarak görev yaptı. *Süleyman Ateş'in Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri ve Tasavvufi Yönü* isimli tezi ile Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden yüksek lisans diploması aldı (2002). Daha sonra Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde *Mâtürîdî'nin Te'vilâtü'l-Kur'an'ın'da Kur'an'ı Kur'an'la Tefsir* konulu teziyle doktorasını tamamladı (2011). Beş yıl süre ile Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yaptı. 2018'den itibaren Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde çalışmaya başlayan Karataş, Temmuz 2021'de profesörlük kadrosuna atandı. Çeşitli kitapları bulunan yazarın, bazı kitaplarda bölüm yazarlıkları ve hakemli dergilerde yayımlanmış makaleleri vardır. Kitap editörlüklerinin yanı sıra sahibi olduğu *Tefsir Araştırmaları Dergisi'nin* (TADER) editörlüğünü de yürütmektedir. İngilizce ve Arapça bilen Karataş, evli ve iki çocuk babasıdır.
karatasali5@gmail.com

ÖN SÖZ

İnsan; içinde yaşadığı evreni, hayatı kuşatan ve hayata doğrudan ya da dolaylı olarak etkide bulunan varlıkları tanımak ve tanımlamak ister. Bunun bir neticesi olarak anlama ve yorumlama faaliyetine girer. Bu faaliyetin bir yerinde varlığını kendisi ile anlamlandırdığı Allah Teâlâ'nın keliması olan Kur'an'ı Kerim durmaktadır. Kerim sıfatına sahip Kur'an, bu sıfatı ile kendi değerini ortaya koyarken kendisi ile değer bulmak ve değer kazandırmak isteyenlere yol göstermektedir. Bu nedenle Kur'an tarih boyunca anlamaya ve yorumlamaya konu olmuştur. Bizim bu eser ile ortaya koyduklarımız da kendisi ile değer bulmak istediğimiz Kur'an'a dair çabamızın ürünü olarak karşınıza çıkmaktadır.

Anlamdan Yoruma Kur'an ismini verdiğimiz bu eserimiz akademik hayat içinde çeşitli vesilelerle kaleme aldığımız ve çoğunluğunu daha önce yayınladığımız makalelerden oluşmaktadır. Ancak bu makaleleri bu kitabın bütünlüğü içinde bir tasnife tabi tutup gözden geçirdik. Son iki makalemiz bu kitabın bütünlüğü içinde ilk defa yayınlanacak olan çalışmalardır. Kitaba bu ismin verilmesi Kur'an'ı anlama çabasının anlamın çerçevesinde dönen bir yorum faaliyeti olması gerektiğine dair kabulümüzle ilgilidir. Elinizdeki bu kitap birincisi Kur'an'ın mahiyeti, ikincisi yöntem, üçüncüsü de tartışmalı bazı konular hakkında olmak üzere temel olarak üç bölümden oluşmaktadır. Her üç bölüm, hem bağlam hem de dilsel açıdan Kur'an'a dair incelemeler neticesinde kaleme alınan makalelerle bir yöntem ve uygulama sunmaktadır. Makalelerimiz

farklı dergilerde yayınlandığı için dipnot ve kaynakça itibariyle çeşitli şekillerdeydi. Hepsini tek bir sisteme dönüştürmenin zaman kaybettireceği ve yorucu olacağı düşünüldüğü için yeri geldikçe bundan kaçındık ve her makalenin kaynakçasını kitabın sonunda verdik. Her insanî çabada olduğu gibi bizim bu çabamızda da hata ve eksiklikler olabilir. Bu nedenle bunların giderilmesi için her türlü eleştiriye açık olduğumuzu belirtmek isteriz. Amacımız birlikte düşünerek ufuk açıcı yeni çalışmalara kapı aralamak ve nihai kertede sadaka-ı cariye kabilinden bir eser bırakmaktır.

Gerek makalelerin ilk defa yazılması gerekse bu kitabın yayına hazırlanması esnasında zahmetimi çeken kıymetli eşime, canım evlatlarıma; merhume anneme, babama; öğrencilik sürecimde burslarıyla destek olan ve burada ismini sayamayacağım büyüklerime; ilmî açıdan kendilerinden istifade ettiğim tüm âlimlerimize, her zaman desteklerini gördüğüm kıymetli hocalarıma şükranlarımı arz ederim. Her şeyin üstünde tüm bu çabaların ortaya çıkmasının gerçek sebebi ve yaratıcısı, âlemlerin sahibi, Rahman ve Rahim olan Rabbime hamdü senalar olsun. Salat ve selam onun Sevgili Nebisi, onun âli ve ashabına olması temennisi ile...

Çalışmak bizden başarı Allah'tandır.

Ali Karataş
Aralık 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ ----- 5

GİRİŞ: TEFSİR VE TEVİL ÜZERİNE ----- 11

BİRİNCİ BÖLÜM

KUR'AN'IN MAHİYETİNE DAİR ----- 19

1. 1. Tanım ve Tanımlama ----- 21

1. 2. Kur'an'ı Tanımlama ----- 23

1. 3. Mahiyet Açısından Kur'an ----- 27

1. 4. Kur'an'ın Ne Olmadığı ----- 38

1. 5. Muhteva Açısından Kur'an ----- 50

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM MERKEZLİ DEĞERLENDİRMELER ----- 57

2. 1. Tarihi Verilerin Anlama Etkisi -Meal Örneklüğünde- ----- 57

2. 1. 1. Kur'an'ın Tercümesi Üzerine ----- 61

2. 1. 2. Tarihi Verilerin Anlama Etkisi ----- 63

2. 1. 3. Örneklendirme ----- 66

2. 2. Belagatın Anlama Etkisi ----- 72

2. 2. 1. İsnadın Bir unsuru Olan Müsnedin İsim ve Fiil
Gelmesi ----- 72

2. 2. 1. 1. İsnad ve Unsurları ----- 74

2. 2. 1. 2. Müsned ve Müsnedün İleyh ----- 77

2. 2. 1. 3. Müsnedin İsim ve Fiil Olarak Gelmesi ----- 78

2. 2. 1. 4. Örneklendirme ----- 81

2. 2. 2. Hasr/Kasr Belagatı -Nefy ve İstisna Edatı Özelinde- - 92

2. 2. 2. 1. Erken Dönem Mekki Sureler ----- 94

2. 2. 2. 2. Arap Dilinde Hasr İle İlgili Bazı Hususlar ----- 97

2. 2. 2. 2. 1. Hasrın Tanımı ve Bazı Unsurları ----- 97

2. 2. 2. 2. 2. Muhatabın Durumuna Göre Hasr Çeşitleri 97

2. 2. 2. 3. Hasr Yapma Şekilleri-----	99
2. 2. 2. 3. 1. “İnnemâ” (لآ) Edatı ile Hasr -----	99
2. 2. 2. 3. 2. “Lâ” (ل) Atıf Harfi ile Hasr -----	100
2. 2. 2. 3. 3. Takdim ile Hasr -----	101
2. 2. 2. 3. 4. Nefy ve İstisna Edatı ile Yapılan Hasr ---	101
2. 2. 2. 4. İlk Dönem Mekki Surelerde Nefy ve İstisnanın Bulunduğu Ayetler-----	103
2. 2. 2. 4. 1. Kalem Suresi 52. Ayet -----	103
2. 2. 2. 4. 2. Müzzemmil Suresi 9. Ayet -----	106
2. 2. 2. 4. 3. Müddessir Suresi 24. Ayet -----	108
2. 2. 2. 4. 4. Tekvîr Suresi 29. Ayet -----	109
2. 2. 2. 4. 5. A’lâ Suresi 6 ve 7. Ayet -----	111
2. 2. 2. 4. 6. Leyl Suresi 15. Ayet-----	114
2. 2. 2. 4. 7. Necm Suresi 4, 23 ve 26. Ayet-----	117

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONU EKSENLİ DEĞERLENDİRMELER -----	121
3. 1. Evrenin Yaratılışı-----	121
3. 1. 1. Evren -----	124
3. 1. 2. Evrenin Yokluğu -----	127
3. 1. 3. Patlamayla Oluşmaya Başlayan Evren -----	132
3. 1. 4. Genişleyerek Büyümeye Devam Eden Evren -----	142
3. 2. Peygamber Gönderme ve İlahi Azap İlişkisi -----	152
3. 2. 1. Peygamber Gönderme ve Azap İlişkisi Bağlamında Marifetullah Meselesi-----	154
3. 2. 2. Peygamber Gönderme ve Toplumların Helakı-----	159
3. 2. 3. Peygamber Gönderme ve Helak ile İlişkilendirilen Ayetler -----	165
3. 2. 3. 1. İnkârcıların Azaptan Kurtulmak İçin Mazeret İleri Sürmesi -----	166
3. 2. 3. 2. Uyarıcı Gelmeden Şehirlerin Helak Edilmemesi	169
3. 2. 3. 3. Peygamber Gelmedikçe Şehirlerin Helak Edilmemesi -----	171
3. 2. 3. 4. Peygamber Göndermedikçe Azap Edilmemesi	173

3. 2. 3. 5 Haber Gelmeden Azabın Gelmemesi -----	178
3. 2. 3. 6. Kâfirlere Uyarıcı Gelip Gelmediğinin Sorulması	180
3. 2. 3. 7. Peygamberlerin Gelmесinin Bahaneyi Ortadan Kaldırması -----	183
3. 3. Tövbe Etmeden Ölen Bir Mü'minin Uhrevi Serüveni -----	185
3. 3. 1. Konuyla İlgili Ayetlere Dair -----	190
3. 3. 2. Cehennemden Sonra Cennete Gidileceğine Delil Getirilen Ayetler -----	192
3. 3. 2.1. Allah'ın Dilediği Kimseleri Cehennemden Çıkarması -----	192
3. 3. 2. 2. Bazı Kimselerin Tartılarının Hafif Gelmesi ----	201
3. 3. 2. 3. Cehennemden Uzaklaştırılanların Cennete Girmesi -----	204
3. 3. 2. 4. Mücrimlerin Cehenneme Sürülmesi -----	208
3. 3. 2. 5. Zerre Miktarı Kötülük Yapanın Karşılığını Bulması -----	212
3. 3. 2. 6. Kasten Adam Öldürenin Ebedî Olarak Cehenneme Gitmesi -----	216
3. 3. 2. 7. Cezasını Çekenlerin Cennetteki Yakınlarına Katılması -----	219
3. 3. 2. 8. Kötülüğe Dengi Kadar Ceza Verilmesi -----	221
3. 3. 2. 9. Büyük Günahlardan Sakınanların Küçük Günahlarının Affedilmesi -----	226
3. 3. 2. 10. Allah'ın, Şirk Koşmayan İsteddiği Kimseyi Bağışlaması -----	229
3. 3. 2. 11. Hataları Tarafından Kuşatılanların Cehennemde Kalması -----	231
3. 3. 2. 12. Namaz Kılmayan ve Şehvetine Uyanların Cehenneme Girmesi -----	234
3. 3. 3. Müminin Cehenneme Girmeyeceğine Delil Getirilen Ayetler -----	237
3. 3. 3. 1. Cehennemın Kâfirler İçin Hazırlanması -----	237
3. 3. 3. 2. Cehennemden Çıkış Olmaması -----	239
3. 3. 3. 3. Müminlerin Cehennemden Uzak Tutulması --	240

3. 3. 3. 4. Sadece Kâfirlerin Cezalandırılması -----	243
3. 3. 3. 5. Müminlerin Korkudan Emin Kılınması -----	245
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ-----	249
KAYNAKÇA-----	261